

**Enganxar-se
al grup,
enganxar-se
al teatre**

NADIA BANEGAS FABREGAT

Nadia Banegas Fabregat

Nascuda a Barcelona el 1973. Vaig cursar estudis a la Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona amb dues especialitzacions: Dibuix i Educació Artística.

La meua formació sempre ha estat dirigida al camp de l'educació i he fet diferents cursos relacionats amb la formació a secundària. A la vegada em vaig anar formant en el món del teatre i posant en pràctica tant la meua labor educativa teatral com la de la direcció escènica des de 1992.

El 2003 vaig crear l'escola de teatre Musicaldansa adreçada a joves d'entre 14 i 21 anys. Avui en dia l'escola continua abastant totes les edats d'on han sorgit diferents grups teatre com La Experimental i Tot Teatre. Al llarg de l'any l'escola representa una mitjana de vuit obres.

Amb el grup de Musicaldansa cada any ens presentem als Premis Nacionals de Teatre Jove de la Fundació Coca-Cola: Premis Buero Vallejo (en la fase nacional) i Premis Jaume Vidal Alcover (en la fase autonòmica a les Illes Balears) patrocinats pel Ministeri d'Educació i Ciència. Fins avui i des de 2005, ens han atorgat divuit mencions d'honor a la fase autonòmica, una vegada hem estat grup finalista i quatre vegades guanyadors en la fase no escolar. En la fase nacional ens han atorgat dues mencions d'honor i hem estat guanyadors una vegada en la mateixa categoria.

Resum

Adaptar-nos al canvi com a única solució per superar les diferents crisis per les quals travessa la nostra societat des de finals del segle passat fins ara. Una societat que cada vegada està més infantilitzada immersa en la cultura de l'eterna joventut, on les noves tecnologies sembla que ens absorbeixin i substituïxin tot contacte entre nosaltres a la manera tradicional, però on encara queden racons als quals aferrar-nos. Un espai on poder mirar-nos sense pantalles pel mig és primordial. On l'important és justament l'altre: el grup per sobre d'un mateix. I és al grup on els joves d'avui en dia s'agafen per poder ser ells mateixos i no haver-se de amagar de l'opinió pública, de l'opinió dels seus grups d'amics, de l'institut o els seus familiars. El teatre amb el seu contacte directe, on les emocions veritables són imprescindibles, on les mirades i les abraçades ens envolten com a mantes càlides en contraposició a la fredor dels nostres mòbils i de les promeses d'amistat convertides en likes de les xarxes socials més de moda.

Paraules clau

Canvi / Teatre / Adolescents / Joves

Resumen

Adaptarnos al cambio como única solución a la superación de las diferentes crisis que nuestra sociedad va sorteando desde finales del siglo pasado hasta ahora. Una sociedad que cada vez está más infantilizada imbuida en la cultura de la eterna juventud. Donde las nuevas tecnologías parecen absorbernos y sustituir todo contacto entre nosotros al modo tradicional pero en la que todavía quedan rincones a los que aferrarnos. Un espacio donde el poder mirarnos sin pantallas de por medio es primordial. Donde el importante es el otro: el grupo por encima de uno mismo. Y al que los jóvenes de hoy en día se aferran para poder ser ellos mismos y no esconderse de la opinión pública, de la opinión de su grupo de amigos del instituto o de sus familiares. El teatro con su contacto directo, donde las emociones verdaderas son imprescindibles, donde las miradas y los abrazos nos envuelven como cálidas mantas en contraposición a la frialdad de nuestros móviles y de las promesas de amistad convertidos en likes de las redes sociales más de moda.

Palabras clave

Cambio / Teatro / Adolescentes / Jóvenes

Enganxar-se al grup, enganxar-se al teatre

Fa anys, quan preparava el CAP¹ en el meu darrer any de carrera –un CAP específic per a l'assignatura d'arts a secundària–, vaig sentir per primera vegada que tota educació hauria de basar-se a preparar els alumnes per al canvi, ja que el nostre món està en mutació constant i aquesta és una veritat inalterable. Així doncs, l'alumne més preparat és aquell que sap adaptar-se a les circumstàncies el més ràpidament possible. I, en aquest context, l'alumne més flexible mentalment és el que aconsegueix acceptar els canvis que li vagin sorgint en la vida, sense quedar-se estancat o bloquejat.

En el llibre *Una educación para el cambio*, Andy Hargreaves diu: «en las sociedades occidentales, la adolescencia [...] es un tiempo de cambios rápidos, de tremendas dudas e intensa auto reflexión». I afegeix més endavant: «por extraño que parezca, a finales del s. xx, las sociedades occidentales también se hallan inmersas en cambios y transiciones turbulentos y plenos de incertidumbre. [...] en las sociedades industrializadas resulta que la vida social, económica y política se ve abocada a la impredecibilidad. Es como si las propias sociedades se vieran también condenadas a experimentar una especie de adolescencia. Al igual que los adolescentes, todos vivimos unos años, a la vez estimulantes y aterradores, de transición y agitación». (Hargreaves, Earl i Ryan, 1998, p. 13-14).

I envoltats de tota aquesta agitació arribem al segle XXI, entre una econo-

mia cada vegada més inestable, una societat del benestar en retrocés i una salut planetària precària en ple canvi climàtic. Com a resultat de tot això, el mode de vida imperant fa que cada vegada es difumini una mica més la línia entre adolescent i adult. En un món cada vegada més tecnificat i amb el consumisme i la superficialitat com a principi únic, Lasch (1979, citat a Hargreaves, Earl i Ryan, 1998, p. 36) argumenta que «una sociedad donde el narcisismo parece haberse extendido por amplios ámbitos de nuestra cultura, muchos adultos también se muestran ávidos por imitar los estilos y valores adolescentes, como si con ello quisieran simbolizar su propia y sempiterna juventud e inmortalidad, antes que reafirmarse y guiarse mediante sus propios valores morales».

Internet ha canviat la manera de relacionar-nos, ens connecta amb la gent que tenim més lluny però, a la vegada, ens aïlla de la que tenim al voltant. I a pesar de tantes pantalles i tanta tecnologia digital, hi ha qui s'aferra a connectar-se de la manera tradicional, uns al costat dels altres, sense pantalles pel mig, mirant-nos als ulls, tocant-nos i abraçant-nos; parlant-nos i deixant fluir les nostres emocions, amb la capacitat de modificar el nostre interlocutor a la vegada que la seva reacció ens torna a modificar a nosaltres mateixos en una espiral on som i deixem ser. I potser sigui aquesta l'essència de l'art de la interpretació: ser nosaltres mateixos vestits amb les circumstàncies dels altres. O com diu Sandford Meisner: «vivir con verdad circunstancias imaginadas» (Meisner, 2003, p. 33).

I, paradoxalment, és precisament aquest contacte humà el que duu els

1 Certificat d'aptitud pedagògica.

adolescents i els joves a voler passar unes hores a la setmana en una acadèmia de teatre; una acadèmia com aquesta, de la qual soc professora i directora.

«Hacer teatro me es imprescindible a día de hoy. Es algo con lo que quiero vivir durante mucho tiempo. Gracias a él he conocido a gente maravillosa con la que comparto gustos, aficiones... He podido dejar mi miedo a un lado y hacerle frente a muchas cosas sin el "qué dirán". El teatro me ha ayudado mucho en mi día a día y es una vía de escape, en la que todo vuelve a cobrar sentido cuando no lo tiene. El teatro me hace ser quien soy».² «Las clases de teatro son una manera de desconectar, de estar en ese momento con esa compañía sin pensar en lo que pasa fuera de ese entorno en ese instante».³

Imatge 1. Projectió d'un vídeo gravat pels alumnes durant el confinament

Els mateixos joves que es comuniquen tot el dia a través de les xarxes socials necessiten aquest espai que els permet expressar-se amb naturalitat i no ser jutjats. I, tot just en aquest punt, el món ens torna a demostrar que el canvi és l'única cosa inalterable i «ines-

2 Idoya Torres, 17 anys.

3 Bianca Muntadas, 14 anys.

peradament» ens assalta un enemic en forma de virus i canvia de cop i volta la vida així com la coneixíem fins aquest moment. Passem a estar aïllats a les nostres cases i abocats, si és que encara s'hi podia estar més, a aquest món de la comunicació a través de la tecnologia. «Las clases on-line son más difíciles, ya que pierdes mucho contacto y la comunicación no es igual, aunque tengo que decir que mi implicación y mis ganas han sido las mismas, me reconfortaba pensar que al cabo de un tiempo todo volvería a la normalidad.»⁴

I les feines i les classes, els amics i el contacte amb la família passen a les plataformes digitals i, un cop més, hem de demostrar que podem adaptar-nos al canvi.

«Es muy difícil preparar una obra teatral ensayando *on-line*, la motivación no es la misma, la energía no es la misma, todo es mediante una pantalla.»⁵

Imatge 2. Fragment de l'obra Mamuts, 2020, guanyadora en la fase autonòmica dels Premis Buero de teatre jove i amb una menció nacional⁶

4 Jana Prat, 14 anys.

5 Miguel Steven Guasch, 19 anys.

6 Menció especial nacional pel sentit coral de la proposta i per l'adaptació a la realitat del moment.

I quan, per fi, sortim de les nostres cases no podem fer-nos petons, abraçar-nos, veure'ns les cares. «El contacto era una de las cosas que más me gustaba, el sentir a las otras personas y, sin eso, para mí, no acababa de ser lo mismo.»⁷ I la presencialitat es tradueix en espais asèptics on, fins i tot, el teatre o potser seria millor dir sobretot el teatre ha d'adaptar-se a les noves circumstàncies. Podíem optar per esperar o podíem canviar. I així ho vàrem fer. I vam estrenar una obra que va acabar guanyant diferents premis: guanyadora de la fase autonòmica dels premis Buero de teatre jove i, finalment, una menció a la fase nacional.

«El estrenar las obras es algo que no lo quitaría por nada del mundo, ya que esa sensación que tienes sobre el escenario es algo que necesitas, que aunque no haya sido un año decente, te mereces poder estar ahí arriba, frente a un público y dar todo de ti.»⁸

Imatge 3. Fragment de Yerma, de Federico García Lorca, a l'obra Mamuts, 2020

7 Paula López, 16 anys.

8 Idoia Torres, 17 anys.

Vam començar el curs 2020-2021 amb una mica més de normalitat que ràpidament es va veure estroncada: seguíem sense poder ajuntar-nos, amb les mascaretes i cap a mitjan curs vam haver de tornar a les classes no presencials. Teníem dues obres per estrenar, però només en vam poder presentar una, ja que l'altra constava de divuit actors i actrius, i pocs teatres estaven preparats per tenir tanta gent sobre l'escenari, amb la distància de seguretat requerida i en els terminis establerts. L'obra presentada va quedar finalista en la fase autonòmica i així ens vam anar emportant algunes alegries entre tant de caos i estrès. «Estrenar las obras ha sido una de las mayores motivaciones para seguir adelante.»⁹

Imatge 4. Fragment de Norway today, d'Igor Bauersima, 2021¹⁰

Vam decidir seguir fent classe, tant en línia com presencial, encara que

9 Jana Prat, 14 anys.

10 Finalista a la fase autonòmica amb una menció especial per l'evolució dels seus projectes a les diferents edicions.

fos asseguts a cadires, sense veure'ns l'expressió de la cara, sense poder tocar-nos o abraçar-nos, només mirant-nos als ulls per intentar esbrinar què pensa l'altre i com se sent.

Vam decidir assajar les obres i estrenar-les encara que fos sense públic, amb tot un pati de butaques buides que rebien, inertes, tot el que sortia de nosaltres: les nostres paraules plenes d'emocions i de sentiments, plenes de veritat, de la nostra veritat acumulada en experiències durant tots aquells mesos que vam estar tancats, arraulits dins nosaltres mateixos i que, gràcies al teatre, gràcies a un escenari i fruit de l'esforç, la feina i l'autosuperació, van sortir cap a les butaques buides com boques obertes mortes de fam, preparades per tornar-nos el silenci.

Hi vam abocar tot allò que dúiem dins i en vam sortir reforçats, satisfets, encara que esgotats, de l'experiència. Les nostres decisions ens han dut a ser persones diferents, capaces de superar-nos i de millorar tant personalment com socialment. «Probablemente sin el teatro yo no sería la misma perso-

na y guardaré esta experiencia para el futuro.»¹¹

Vol dir això que estem preparats per a propers canvis, d'aquells que sacsegen tot el que és conegut fins al moment, com ens deia Andy Hargreaves? No n'estic segura, però el que ens ha demostrat l'experiència és que afrontar-los amb valentia i tenir el suport del grup fa que l'impossible es converteixi en possible.

Referències bibliogràfiques

- HARGREAVES, A.; Earl, L. i Ryan, J. *Una educación para el cambio. Repensar la educación*. Ed. Octaedro, 1998.
- MEISNER, S. *Sobre la actuación*. Madrid: La avispa, 2003.

Imatge 5. Fragment de Norway today, d'Igor Bauersima, 2021

11 Penélope Cricco, 15 anys.

